

Добровольська А.М.
кандидат фізико-математичних наук, доцент,
Івано-Франківський національний медичний університет

ВИКОНАННЯ ПРОЕКТІВ І ФОРМУВАННЯ ІТ-КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Реалізація компетентнісно зорієнтованих стандартів вищої освіти (2016 р.) в закладах вищої медичної (фармацевтичної) освіти (ЗВМ(Ф)О) України спрямована на набуття майбутніми лікарями і провізорами знань, умінь і навичок за умови формування відповідних компетенцій і компетентностей. Засобами, що забезпечують такий процес, є проектна технологія навчання і метод проектів, котрі були і є предметом вивчення в зарубіжній і вітчизняній педагогіці. Теоретичні і концептуальні положення проектної технології і методу проектів досліджували Б. Гершунський, Г. Меандров, Є. Полат, Г. Селевко, С. Шацький, Е. Collings, J. Dewey, S. Haines, J. Ch. Jones, W. H. Kilpatrick, M. Knoll, D. Reinhard, Ch. R. Richards, J. D. Runkle, C. M. Woodward [1-11] та інші.

Поняття «метод проектів» у науковій літературі трактують по різному. У контексті здійснюваного дослідження для нас було прийнятним, що *метод проектів* – це особистісно зорієнтований метод навчання майбутніх лікарів і провізорів дисциплінам природничо-наукової підготовки (ДПНП) «Європейський стандарт комп'ютерної грамотності» («ЄСКГ»), «Медична інформатика» («МІ»), «Інформаційні технології у фармації» («ІТФ»), «Комп'ютерне моделювання у фармації» («КМФ»), який забезпечує організацію і реалізацію пізнавальної діяльності суб'єктів освітнього процесу з метою формування їх інформаційно-технологічної компетентності (ІТ-компетентності). Таке трактування поняття «метод проектів» не суперечить думці І. Єрмакова і С. Шевцової, що *метод проектів* можна вважати інструментом, використання котрого створює унікальні передумови для розвитку в суб'єктів освітнього процесу ключових компетентностей, а також їх самостійності в досягненні нового за стимулювання природної допитливості і розвитку творчого потенціалу [12].

Здійснюючи дослідження, ми дійшли висновку, що ефективне формування ІТ-компетентності майбутніх лікарів і провізорів під час навчання ДПНП «ЄСКГ», «МІ», «ІТФ», «КМФ» відбувається за умови, що виконання проектів – курсових робіт, контрольних і розрахунково-графічних робіт, індивідуальної самостійної роботи передбачає такі фази:

- *ініціювання* – вибирають тему і відбирають ідеї;
- *планування* – моделюють (подумки і на папері) майбутній перебіг проекту, майбутню проектну діяльність;
- *проведення* – практично реалізують план проекту (пошук та опрацювання матеріалів за вибраною темою, аналіз і синтез відібраної інформації, адаптація матеріалу до формату проекту, проведення дослідження, поетапний контроль виконання завдань, формування подальших цілей і з'ясування механізмів їх досягнення);
- *презентація* – демонструють отримані результати;
- *оцінювання* – контролюють виконання завдань згідно з планом;
- *документація* – оформляють проект у вигляді електронного чи паперового зразка.

Погоджуючись з думкою Л. Палаєвої, що ефективність методу проектів залежить від рівня підготовки суб'єктів освітнього процесу, можна стверджувати, що майбутній лікар чи провізор, у котрого формується ІТ-компетентність під час

навчання зазначеним ДППП у межах виконання проєктів – курсових робіт, контрольних і розрахунково-графічних робіт, індивідуальної самостійної роботи, оволодіває певними вміннями (табл. 1) [13-15].

Таблиця 1

Вміння, яких набувають майбутні лікарі і провізори в процесі формування ІТ-компетентності за умови реалізації методу проєктів під час навчання ДППП «ЄСКГ», «МІ», «ІТФ», «КМФ»

Вміння	Характеристика
<i>інтелектуальні</i>	<ul style="list-style-type: none"> – визначати мету й описувати основні кроки з її досягнення в процесі вирішення проблемного (проєктного) завдання; – працювати з інформацією (використання великої кількості джерел інформації, здатність збирати і накопичувати матеріал); – здійснювати аналіз, систематизацію, узагальнення, встановлювати асоціації з раніше вивченим, зіставляти факти, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, інтегрувати знання, отримані з різних джерел; – концентрувати увагу на досягненні мети впродовж виконання всієї роботи; – одержувати висновки
<i>гностичні</i>	<ul style="list-style-type: none"> – розвивати особистий інтерес та поглиблювати знання в певній предметній галузі; – аргументувати свої думки, формувати незалежні судження; – вивчати власні сильні і слабкі сторони
<i>проєктувальні</i>	<ul style="list-style-type: none"> – визначати проблемні (проєктні) завдання та оцінювати власні можливості щодо їх вирішення; – планувати власну діяльність у процесі вирішення проблемного (проєктного) завдання; – визначати власні обов'язки в процесі вирішення проблемного (проєктного) завдання та дотримуватись їх виконання
<i>конструктивні</i>	<ul style="list-style-type: none"> – вивчати і практично реалізовувати вибрані стратегії (алгоритми) вирішення проблемних завдань (проєктів); – створювати унікальний продукт, який має практичне застосування; – оцінювати себе та інших
<i>творчі</i>	<ul style="list-style-type: none"> – креативно і критично мислити; – знаходити варіанти вирішення проблемного (проєктного) завдання, котре має місце; – передбачати можливі варіанти вирішення існуючого проблемного (проєктного) завдання
<i>організаційні</i>	<ul style="list-style-type: none"> – навички самоорганізації; – проявляти власну і виявляти в інших ініціативу в процесі виконання проблемного (проєктного) завдання; – скеровувати діяльність інших учасників освітнього процесу
<i>комунікативні</i>	<ul style="list-style-type: none"> – відстоювати власну точку зору; – розуміти і поважати точку зору інших, проявляти такт і дипломатичність; – знаходити компроміс думок у процесі вирішення наявного проблемного (проєктного) завдання; – виносити в ефективній формі власну роботу на обговорення; – представляти звіт про проведену роботу перед аудиторією
<i>соціальні</i>	<ul style="list-style-type: none"> – встановлювати соціальні контакти (розподіл обов'язків, взаємодія один з одним, співпраця); – відповідати за результати, отримані в процесі вирішення проблемного (проєктного) завдання

У контексті педагогічних ідей *J. Dewey* під час дослідження було очевидним, що використання методу проектів у процесі навчання ДПНП «ЄСКГ», «МІ», «ІТФ», «КМФ» майбутніх лікарів і провізорів з метою формування їх ІТ-компетентності забезпечує:

- самостійне конструювання знань суб'єктами освітнього процесу, їх орієнтування в інформаційному просторі і вироблення критичного мислення;
- накопичення майбутніми фахівцями власного досвіду на підґрунті набутих систематизованих наукових знань;
- засвоєння знань суб'єктами освітнього процесу шляхом дослідного вирішення проблемних (проектних) завдань;
- домінування пізнавальних інтересів осіб, які навчаються, впродовж реалізації навчально-виховного процесу, що можливе за рахунок проблемності та інтерактивності навчання, запровадження індивідуального підходу, орієнтації на особистісний розвиток тих, хто навчається, формування спільних цінностей;
- розвиток таких особистісних якостей майбутніх фахівців як активність, ініціативність, самостійність, відповідальність, автономність, а також їх готовності до планування своєї діяльності, гнучкості мислення, виправлення власних помилок, вміння знаходити компромісні рішення;
- стимулювання процесів самоусвідомлення, самовизначення, самоствердження, самореалізації, саморозвитку особистості, а також усвідомлення соціально ціннісних особистих життєвих перспектив і творчого ставлення до життя;
- орієнтування процесу навчання на майбутню професійну діяльність лікаря чи провізора під час виконання проблемних (проектних) завдань, які поступово ускладнюються.

Здійснюючи дослідження, ми переконались у тому, що за умови виконання проектів під час навчання зазначеним ДПНП процес формування ІТ-компетентності:

- є особистісно спрямованим, бо за таких умов враховуються цілі і завдання, котрі ставить перед собою кожна особа, яка навчається, а також її потреби, інтереси, мотивації, здібності, індивідуальні особливості, життєвий досвід;
- забезпечує підготовку майбутніх фахівців до реальної практичної діяльності шляхом посилення не тільки навчальної, але й професійної мотивації;
- розвиває самостійність мислення в майбутніх лікарів і провізорів;
- спрямований на встановлення причинно-наслідкових зв'язків між явищами шляхом аналізу;
- забезпечує взаємодію тих, хто навчається, між собою, а також з викладачами;
- сприяє координації дій осіб, які навчаються, а також підвищенню їх відповідальності в межах виконання проблемного (проектного) завдання і здійснення проекту в цілому [16].

Тому, на нашу думку, можна стверджувати, що виконання проектів під час навчання ДПНП «ЄСКГ», «МІ», «ІТФ», «КМФ» є одним з джерел переходу до нового типу гуманістично-інноваційної освіти в ЗВМ(Ф)О, що передбачає набуття знань, умінь, навичок, життєвого досвіду майбутніми фахівцями в межах формування їх ІТ-компетентності.

Список використаних джерел:

1. Гершунский Б. С. Философия образования для XXI века (В поисках практико-ориентированных образовательных концепций) / Б. С. Гершунский. – М.: Совершенство, 1998. – 608 с.
2. Меандров Г. Метод проектов в начальной школе. В помощь комплексно-проектной работе. Метод. пособие для педагогов / Г. Меандров. – Свердловск; М.: Госиздат, 1931. – С. 9-18.
3. Полат Е. С. Метод проектов: история и теория вопроса / Е. С. Полат // Школьные технологии. – 2006. – № 6. – С. 43-47.

4. Полат Е. С. Метод проектов: типология и структура / Е. С. Полат // Лицейское и гимназическое образование. – 2002. – № 9. – С. 9-17.
5. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии. Учебное пособие / Г. К. Селевко. – М.: Народное образование, 1998. – 256 с.
6. Шацкий С. Т. Педагогические сочинения: в 4 т. / под ред. И. А. Каирова [и др.]; Т. 4: [Статьи, доклады и выступления за 1931–1934 гг.] / Сост. Д. С. Бершадская. – М.: Просвещение, 1965. – 328 с.
7. Haines S. Projects for the EFL classroom: Resource material for teachers / S. Haines. – Edinburgh: Thomas Nelson and Sons, 1989. – Pp. 23-90.
8. Jones J. Ch. Design Methods: seeds of human futures (2nd edition) / J. Ch. Jones. – London: John Wiley & Sons Ltd., 1992. – 407 p.
9. Kilpatrick W. H. The Project Method: The Use Of The Purposeful Act In The Educative Process / W. H. Kilpatrick // Teachers College Record. – 1918. – №. 19. – Pp. 319-334.
10. Knoll M. The Project Method: Its Origin and International Development / M. Knoll // Progressive Education Across the Continents. A Handbook, ed. H. Röhrs and V. Lenhart. – New York: Lang, 1995. – Pp. 307-318. – Retrieved from www.mi-knoll.de/145401.html.
11. Rainhard D. Deutsch als Fremdsprache – Projekte im Internet / D. Reinhard. – Stuttgart: Klett, 2000.
12. Єрмаков І. Г. Метод проектів у контексті життєвих результатів діяльності учнів / І. Г. Єрмаков, С. М. Шевцова // Проектна діяльність у ліцеї: компетентнісний потенціал, теорія і практика: Науково-методичний посібник / За ред. С. М. Шевцової, І. Г. Єрмакова, О. В. Батечко, В. О. Жадька. – К.: Департамент, 2008. – 520 с.
13. Жилиєва Ю. Особливості застосування методу проектів у професійно-педагогічній підготовці вчителів іноземних мов / Ю. Жилиєва // Проблеми підготовки сучасного вчителя: Зб. наук. праць. – 2011. – № 3. – С. 35-42.
14. Карбованець О. Метод проектів – сучасна педагогічна технологія навчання освітніх закладів різних рівнів / О. Карбованець, Н. Куруц, Н. Голуб, А. Майорош // Науковий вісник Ужгородського університету. Педагогіка. Соціальна робота. – 2008. – Вип. 15. – С. 80-82.
15. Палаева Л. И. Метод проектов в обучении английскому языку учащихся среднего этапа обучения общеобразовательной школы: автореф. дисс.... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания (иностранный язык)» / Л. И. Палаева. – М., 2005. – 24 с.
16. Демчук О. О. Проектный метод навчання майбутніх практичних психологів / О. О. Демчук // Наукові записки [Національного університету Острозька академія]. Сер.: Психологія і педагогіка. – 2013. – № 22. – С. 32-35.

Іващенко Ю.В.

студентка,

*Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка*

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНШОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Головна мета навчання іноземної мови (ІМ) у початковій школі – формування у учнів комунікативної компетентності, що забезпечується лінгвістичним, мовленнєвим і соціокультурним досвідом, узгодженим з віковими можливостями молодших школярів, і яка в початковій школі має досягти рівня А1 згідно зі шкалою Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти [1; 4]. Поняття *комунікативної компетентності* було введено Д. Хаймсом, який визначив її як притаманні людині знання і вміння успішного та ефективного спілкування [7].

Під *«мовною граматичною компетентністю»* розуміють здатність розуміти й виражати смисл мовлення та породжувати і розпізнавати фрази, побудовані за певними принципами [1, с. 112-113]; знання граматичних одиниць, а також засобів вираження граматичних категорій, навички адекватно використовувати граматичні